

УДК 378.145:7.8

<https://doi.org/10.31652/252.12>

**Новосадова А. А.**, м. Вінниця  
викладач кафедри музичного та  
перформативного мистецтва  
Вінницького державного  
педагогічного університету  
імені Михайла Коцюбинського

## РОЛЬ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ХОРЕОГРАФІЇ

**Анотація.** У статті розглянуто роль музично-теоретичних дисциплін у формуванні жанрово-стильової компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії. Визначено, що знання жанрово-стильових особливостей музичних творів є важливою умовою розуміння матеріалу твору, його інтерпретації в педагогічному та виконавському процесі. Наголошено, жанрово-стильова компетентність відповідає освітнім запитам сучасності у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

**Ключові слова:** жанрово-стильова компетентність, майбутні викладачі музичного мистецтва та хореографії, музично-теоретичні дисципліни.

**Abstract.** The article examines the role of music-theoretical disciplines in the formation of genre-stylistic competence of future teachers of musical art and choreography. It is determined that knowledge of genre-stylistic features of musical works is an important condition for understanding the material of the work, its interpretation in the pedagogical and performance process. It is emphasized that genre-stylistic competence meets the educational needs of modern times in the training of future teachers of musical art.

**Keywords:** genre-stylistic competence, future teachers of musical art and choreography, music-theoretical disciplines.

**Постановка наукової проблеми.** В умовах інтеграційних процесів у всіх сферах суспільства, вдосконалення навчального процесу у закладах вищої освіти є життєво важливим. У цьому контексті актуалізується реформування форм і методів підготовки майбутніх викладачів, зокрема викладачів музичного мистецтва та хореографії. При цьому важливим є формування системи знань про жанрово-стильові музичні феномени. Це одне із пріоритетних завдань вивчення музично-теоретичних дисциплін.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Категорія музичного жанру та стилю є об'єктом наукових розвідок таких музикознавців як І. Коханик, О. Лігус, О. Самойленко, І. Тукова, Ю. Чекал, С. Шип та ін. Проблема жанрового,

стильового, історико-стильового підходу досліджується у різних галузях мистецької освіти. Зокрема, історико-стильовий підхід у контексті фортепіанної підготовки розглядали В. Буцяк, В. Смородський, О. Щербініна. Пошуки інновацій у методиці викладання музично-теоретичних дисциплін досліджували О. Афоніна, І. Малашевська, Г. Побережна, Т. Щериця та ін. Зокрема, О. Афоніна досліджує особливості стильового підходу до вивчення сольфеджіо. І. Малашевська розуміє історико-стильовий напрямок вивчення музично-теоретичних дисциплін як «здатність до усвідомленого оперування музично-стильовими знаннями та слуховими уявленнями в процесі аналітично-мисленнєвої діяльності та практично-творчої роботи майбутніх учителів музики» [1, с. 15].

**Мета статті** – проаналізувати роль музично-теоретичних дисциплін у формуванні жанрово-стильової компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії.

**Виклад основного матеріалу.** Музично-теоретична підготовка на жанрово-стильовій основі актуалізує необхідність інтегрованого підходу до навчального процесу. Його фундамент та поступовий розвиток спостерігався у 90-х роках ХХ століття. Проблеми жанру та стилю в музиці здавна цікавили музикознавців, педагогів. Однак, сучасне музичне мистецтво, що пов'язане з їх розмаїттям потребує їх нового наукового осмислення. Володіння знаннями про жанри та стилі різних епох, характерних засобів музичної виразності, розвиненого жанрового та стилістичного слуху, мислення є складовими частинами музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Цикл музично-теоретичних дисциплін складають «Теорія музики», «Сольфеджіо», «Гармонія», «Поліфонія», «Аналіз музичних творів», «Історія музики». Їх метою є вдосконалення теоретичних знань, до яких належать знання про жанр та стиль, побудова та визначення послідовності акордів, навички читання з листа, аналізу музичних творів. «Вагоме значення музично-теоретичних дисциплін визначається необхідністю формування в студентів цілісного розуміння художніх принципів музичної культури, розуміння різних особливостей жанрів та стилів, біографії та творчості композиторів, навиків аналізу музичних творів» [2, с. 71].

Варто відзначити інтегрований характер музично-теоретичних дисциплін. Зокрема, Г. Побережна, Т. Щериця зазначають, що інтеграція полягає у поєднанні різних форм діяльності (стилізації, аранжування, співу творів з власним акомпанементом). Вона сприяє розширенню кругозору здобувачів

освіти, розумінню єдності форми та виразових засобів музичних композицій [3]. Інтегрований підхід у контексті музично-теоретичних дисциплін передбачає акцентування уваги здобувачів та викладачів на цілісному вивченні засобів музичної виразності, жанрі та стилі та їх художній ролі у музичній композиції. Відповідно до цього, прослідковуються тісні змістові зв'язки між дисциплінами, еволюційні зміни системи засобів музичної виразності, жанрово-стильовий контекст засобів музичної виразності. Головним завданням є цілісне сприйняття музичного твору, його відповідність жанрово-стильовим нормам, законам жанру та стилю.

Інтегрований підхід до вивчення музично-теоретичних дисциплін реалізується у створенні курсів, що передбачають: поєднання змісту різних дисциплін на основі сутнісної характеристики жанру та стилю, використанні методів (інтонування, читання з листа, слухового аналізу), принципів (варіативності навчального матеріалу, поєднання теоретичного та практичного матеріалу, хронологічного викладу матеріалу, написання мелодії до даних акордів, жанрово-стильове аранжування, імпровізація, створення власних жанрово-стильових моделей). Дотримання названих аспектів дозволить відійти від суто теоретичного викладу правил та законів теорії музики та досягнути художнє різнобарв'я музичного мистецтва.

**Висновки.** Отже, формування жанрово-стильової компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін визначено знаннями про жанр та стиль, пов'язані з ними практичні навички, розширення жанрово-стильового кругозору. Вони сприяють оволодінню такими формами роботи як стилізація, аранжування, спів з акомпанементом і таке інше. Жанрово-стильова компетентність відповідає освітнім запитам сучасності у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

#### Список використаних джерел:

1. Малашевська І. Методика музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6004/Malashevskia.pdf?sequence=1> (дата звернення 10.11.2024)
2. Мозгальова Н., Сушицький М., Новосадова А. Специфіка підготовки вчителів музичного мистецтва і хореографії до жанрово-стильового аналізу. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла*

*Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Вип. 28. 2022. С. 69–75*

3. Побережна Г., Щериця Т. Проблеми інтегрованого викладання музично-теоретичних дисциплін у педвузах. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/399/2/ok3.pdf> (дата звернення 10.11.2024)